

Olli Mäenpää
18.2.2010

Hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys laiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 106/2009 vp)

Aselainsäädännön muuttaminen

Aselainsäädännön muuttaminen liittyy osaltaan siitä, että tarkoituksena on saattaa osaksi Suomen lainsäädäntöä EU:n asedirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetun direktiivin 2008/51/EY) edellyttämät muutokset. Osaksi kysymys on myös kansallisella tasolla todettujen aselainsäädännön tiukentamis- ja selventämisvaatimusten toteuttamisesta. Direktiivi sallii monelta osin myös sen, että tällainen kansallinen lainsäädäntö on myös tiukempaa kuin direktiiviin sisältyvät määräykset.

Aselainsäädännön muuttamiseen liittyy useita perustuslain perusoikeussäännöksiä kannalta merkityksellisiä säännöksiä. Kysymys on muun muassa yksityiselämän suojasta, oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen ja turvallisuuteen, henkilötietojen suojasta, yhdistymisvapaudesta sekä kotirauhan suojasta. Näistä lakiesityksen oikeudellisen arvioinnin kannalta keskeisistä kysymyksistä esittää perustuslakivaliokunta lausunnossaan selvityksensä, joten perustuslakiin liittyvät näkökohdat sivuutetaan seuraavassa.

Hallituksen esityksen keskeisenä tarkoituksena on aseturvallisuuden lisääminen, millä epäilemättä tarkoitetaan ensisijaisesti henkilökohtaisen turvallisuuden ja koskemattomuuden vahvistamista. Lisäksi ampuma-aselain muuttamisella on tarkoitus korjata niitä lupamenettelyn puutteita ja

epäkohtia, jotka käytännössä vaarantavat yleistä järjestystä ja henkilökohtaista turvallisuutta. Näitä tavoitteita voidaan pitää varsin painavina ja lakiesitykseen sisältyvät muutosehdotukset pyrkivät ensisijaisesti niiden oikeasuhtaiseen toteuttamiseen.

Lakiesityksen perusteluista käy varsin selkeästi ilmi, että lakiehdotuksen valmistelussa on esitetty runsaasti toisistaan poikkeavia ja myös kriittisiä näkökohtia aselainsäädännön tiukentamisesta ja sen perusteella toteutettavista valvontatoimenpiteistä. On ilmeistä, että vaikka esityksen tavoitteista vallitsee melkoinen yksimielisyys, valituista keinoista ja niiden painotuksista on useita erilaisia näkemyksiä. Niiden punninta ja arviointi on viime kädessä eduskunnan tehtävä.

Hallinnolliselta kannalta voidaan todeta, että esitys lisäisi toteutuessaan erityisesti hallinnollista valvontaa ja tiukentaisi aselupien saamisen edellytyksiä. Hallinnollisen valvonnan vahvistamiselle on esityksessä esitetty painavia perusteita. Ehdotukset ovat näiltä osin sinänsä toteuttamiskelpoisia eikä niiden lainsäädännölliseen muotoiluun ole esitettävissä olennaisia huomautuksia.

Aselainsäädännön muutosten vaikutuksia viranomaisten toimintaan ei esityksessä (s. 30) pidetä määrällisesti suurina, joskin poliian työmäärän arvioidaan jonkin verran lisääntyvän. Lisäksi on ilmeistä, että ainakin lääkärin työmäärä lisääntyy. Lakiesityksen hallinnollisia vaikutuksia ei kuitenkaan voitane arvioida yksinomaan määrälliseltä kannalta. Lakisääteisten edellytysten tiukentuminen ja monipuolistuminen lisää osaltaan tarvetta poliisin koulutuksen parantamiseen ja ilmeisesti myös ohjeistuksen ja valvonnan lisäämiseen. Niin ikään poliisin vastuuseen kohdistuu lisääntyviä odotuksia ja vaatimuksia, jotka tulisi asianmukaisesti ottaa huomioon poliisihallinnossa.

YK:n lisäpöytäkirjan voimaansaattaminen

Ampuma-aseita koskevan lisäpöytäkirjan keskeisimmät sisällölliset vaatimukset on EU:n tasolla toteutettu edellä mainitulla direktiivillä (2008/51/EY). Näin ollen direktiivin voimaansaattaminen kattaa myös pääosan lisäpöytäkirjan velvoitteista. Lisäpöytäkirja kuuluu kuitenkin niin sanottuihin sekasopimukseen eli jaetun toimivallan sopimukseen, joiden määräyksistä osa kuuluu myös EU:n jäsenvaltion (itsenäiseen) toimivaltaan.

Tämän jaetun toimivallan vuoksi lisäpöytäkirja esitetään saatettavaksi voimaan 5. lakiehdotuksessa niin, että lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut. Jo ampuma-aselain muutokset toteuttavat pääasiallisen ja keskeisimmän osan näistä lainsäädännön alaan kuuluvista velvoitteista.

Suomen kansalliseen toimivaltaan kuuluvat kuitenkin lisäpöytäkirjan tietojenvaihtoa koskeva 12 artikla, yhteistyötä koskeva 13 artikla sekä koulutusta ja teknistä apua koskeva 14 artikla. Ne liittyvät erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin vastustamiseen, jota voidaan toteuttaa myös lisäämällä tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden ja muidenkin valtioiden viranomaisten kesken.

Näiden lisäpöytäkirjan velvoitteiden toteuttaminen ei hallituksen esityksen mukaan edellytä muutoksia Suomen voimassa olevaan lainsäädäntöön. Sen sijaan mainituissa artikloissa olevat tavoitteet voidaan saavuttaa käytännön toimenpiteillä (s. 29). Lisäpöytäkirjan saattaminen voimaan näiltäkin osin kuitenkin epäilemättä vahvistaa näiden pöytäkirjan velvoitteiden merkitystä.